

Goed om te weten: om de geheimen van de Namib te ontrafelen, kun je in Swakopmund aan een van de georganiseerde Living Desert Tours deelnemen. Bij terugkeer weet je dat de woestijn inderdaad leeft.

Tip: een ballonvaart boven de duinen van de Namib is een rustgevende en onvergetelijke ervaring.

Tijdschema

NamibRand	2-3 dagen
Sossusvlei	3-4 dagen
Swakopmund en omgeving	3-4 dagen

4. Geraamtekust en Damaraland

De Atlantische kust dankt zijn roemruchte reputatie aan nevel en stormen. Vliegtuigen stortten er neer en schepen liepen aan de grond. Wie er toch in slaagde dergelijke rampen te overleven, kwam om van de dorst in de Namib, waarvan de zandduinen direct achter het strand beginnen. Vandaar de onheilspellende naam Geraamtekust. Sinds 2010 is de hele kust beschermd natuurgebied. Aan Cape Cross komen tussen november en december soms wel 210.000 Kaapse pelsrobbers bijeen. In het oosten grenst Damaraland aan de Geraamtekust. Hier zijn zowel geologische als archeologische topattracties aan te treffen.

De Brandberg is de hoogste berg van Namibië en de Spitzkoppe is fotogeniek verweerd. Je vindt er bovendien versteende bossen, de monumentale Vingerklip en het grootste Afrikaanse openluchtmuseum met de rotsschilderingen en -gravures van de San bij Twyfelfontein. Een ontmoeting met woestijnolifanten op de droge rivierbeddingen van Damaraland behoort tot de mooiste natuurervaringen in Namibië. Bovendien leven er antilopen, giraffen, zebra's en de met uitsterven bedreigde zwarte neushoorn.

Goed om te weten: de Daureb Mountain Guides, autodidactische berggidsen, begeleiden bezoekers op de Brandberg en vertellen over de flora en fauna van de regio.

Tip: de camping Aba-Huab in Twyfelfontein is een goed voorbeeld van duurzaam toerisme. De lokale bevolking genereert inkomsten met dit prachtig gelegen kampeerterrain aan een geregeld door olifanten bezochte opgedroogde rivier.

Tijdschema

Geraamtekust	2-3 dagen
Brandberg/Spitzkoppe	3 dagen
Damaraland	3 dagen

5. Waterberg Plateau en Etosha Pan

In deze regio liggen twee bijzonder fraaie en verschillende nationale parken vlak bij elkaar: het weinig bekende Waterberg Plateau en het wereldvermaarde Etosha National Park. Het laatste is met ongeveer 200.000 bezoekers per jaar de belangrijkste bezienswaardigheid van Namibië. Hier zijn de mooiste safari's van het land te maken. Maar ook in het wandelparadijs Waterberg Plateau leven niet minder dan negentig soorten zoogdieren, waaronder zeldzame en met uitsterven bedreigde als de roan-, sabel- en elandantilope, de blauwe gnoe, de witte en de zwarte neushoorn, de luipaard en de cheeta. Dierenvrienden komen in dit hoofdstuk dus aan hun trekken. Voor hen is ook de struisvogelfarm Ombo bij Okahandja en Okonjima een aanrader. In Okonjima is de Africat Foundation gevestigd, die sinds jaar en dag grote katachtigen beschermt.

Goed om te weten: sinds enkele jaren is ook het in het verleden ontoegankelijke westen van Etosha National Park opengesteld voor publiek. Met de camping Olifantsrus vind je

daar nu ook een eerste (door de staat gedreven) kampeerterrain.

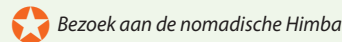
Tip: overnachten in een van de Waterhole Chalets van staatscamping Okaukuejo Camp in het Etosha Park. Geniet op het balkon van het uitzicht op de verlichte drinkplaats: een 'live-uitzending' van Discovery Channel.

Tijdschema

Waterberg Plateau (National) Park	2-3 dagen
Etosha National Park	6-7 dagen

6. Kaokoland

De meest afgelegen en avontuurlijkste regio in deze reisgids is een aanrader voor ervaren terreinwagenbestuurders. Om het prachtige landschap te bedwingen is voldoende proviand en benzine nodig. Er moet altijd met minimaal twee 4x4-trucks met gps worden gereden, en beide auto's moeten met twee reservewielen zijn uitgerust. De beloning is een van de laatste grandioze oorspronkelijke landschappen van Afrika, waar de seminomadische Himba nog leven als in het vorige millennium. Met extra water en benzine is ook de fascinerende Hartmann Valley te verkennen. Kortom: een avontuur voor ervaren Namibiëgangers. De tocht is ook te maken met een groep 4x4-trucks en een ervaren gids, die niet alleen over de flora en fauna vertelt, maar ook goede tips geeft aan terreinwagenbestuurders.

Goed om te weten: de legendarische Van Zyl's Pass kan bergaf alleen met een terreinwagen met een hoge wielophanging worden bedwongen.

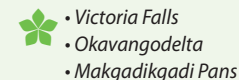
Tip: overnachten in het exclusieve en luxueuze Serra Cafema Camp van Wilderness aan de Kunene River. Als individuele reiziger ben je een vreemde eend in de bijt, want bijna alle gasten hebben een fly-in safari geboekt.

Tijdschema

Wild Coast	4-5 dagen
Durban	1-2 dagen

7. Noordoost-Namibië, Victoria Falls en de Okavangodelta

Chobe National Park staat wereldwijd bekend als olifantenparadijs. In het op twee na grootste nationaal park van Botswana leven meer dan 100.000 dikhuiden. Een andere attractie van Botswana zijn de Makgadikgadi Pans, reusachtige, fascinerende zoutpannen met een van de mooiste accommodaties van Afrika. Absolute aanrader: de excursie van Namibië naar de buurlanden Zambia en Zimbabwe, waar de wereldberoemde en schitterende Victoria Falls zijn te bewonderen. Een van de hoogtepunten van deze reis is nu geschiedenis: de Kazungula veerboot over de Zambezi, die Zambia met Botswana verbindt, is vervangen door de Kazungula Bridge.

Goed om te weten: het is een wonder dat tot op heden nog geen toerist in de Devil's Pool aan de Zambiaanse kant van de Victoria Falls is verdronken. Het bassin ligt exact op de plaats waar de immense watervallen zich over een smalle rotswand omlaag stortten. De gids gaat als eerste het water in, daarna volgen de toeristen. Wie over de rand glijdt, overleeft het niet.

Tips: vlucht met een sportvliegtuig boven de Victoria Falls en zwemmen in de Devil's Pool.

Tijdschema

Makgadikgadi Pans	3-4 dagen
Chobe National Park	3-4 dagen
Excursie naar de Victoria Falls	4-5 dagen

te kronkelen als een slang, wat het reptiel in verwarring brengt en hem meestal doet terugtrekken.

Boomeekhoorn

De bruinge boomeekhoorn (*tree squirrel*) leeft, zoals de naam doet vermoeden, in bomen op het *bushveld*. Zijn schrille waarschuwingsschreeuwen zijn van verre te horen en duiden op roofdieren en roofvogels in de buurt.

Springhaas

Een ander komisch knaagdier, dat je voornamelijk in de avondschemering kunt zien, is de als een kangoeroe rondhuppende springhaas (*springshare*).

Kaapse klipdas

Zo groot als een marmot, maar verbazingwekkend nauw verwant aan de olifant, is de 3 tot 4,5 kg wegende Kaapse klipdas (*rock dassie*, zie onder), een verwoede vechter. Men heeft wel gezien hoe twee jonge mannetjes

tijdens een gevecht van een 8 m hoge rots vlielen en onverstoort en zonder onderbreking verder gingen met vechten. Net als de stokstaartjes stellen ze wacht op, die opletten als de groep op zoek gaat naar voedsel.

Honingdas

Veel dieren worden pas actief als het donker en koeler wordt. Daartoe behoort vooral ook de honingdas (*honey badger*, zie rechtsboven) met zijn zilverwit-zwarte vacht. Hij leeft alleen of in paren en kan snel en diep graven om aan mollen en ander kleine dieren en insecten te

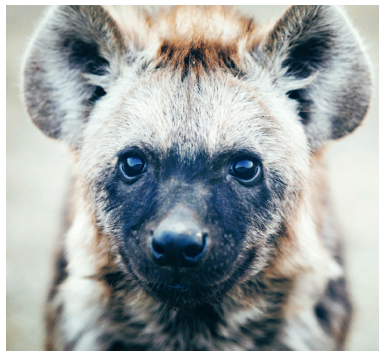

komen. Daarnaast klimt hij in bomen om, zoals zijn naam al suggereert, naar honing te zoeken. Soms scheurt hij de bast van een boom los om de daaronder levende insecten te vangen.

Hyena's, wilde honden en jakhalzen

Gevlekte en bruine hyena

Gevlekte hyena's (*spotted hyena*, zie onder) werden vroeger als laffe aaseters beschouwd. Recent onderzoek heeft aan het licht gebracht dat het om uitstekende jagers gaat, die er niet voor terugschrikken om met een leeuw te vechten om buit of om de jongen te verdedigen. Ook zijn er gevlekte hyena's gezien die buffels, elandantilopen en zelfs oryxen aanvallen, die met hun scherpe, lange hoorns toch gevaarlijke tegenstanders zijn. Een gevlekte hyena houdt jachtsnelheden van 60 km/u zonder problemen wel 3 km lang vol. Hij is zeer mobiel: 70 km per nacht afleggen is heel ge-

woon. Zijn gedrag wisselt en is zeer onvoorspelbaar. De ene dag gaat hij in zijn eentje op zoek naar aas, de volgende dag jaagt hij met drie soortgenoten op levende prooi en een andere keer verjaagt hij met een grote groep een roedel leeuwen en pakt hun buit af. Veel biologen beschouwen de gevlekte hyena als de eigenlijke koning van Afrika. Van alle zoogdieren is hij het recentst, waardoor hij het best is aangepast aan de heersende omstandigheden. Met zijn kaken, de sterkste van het dierenrijk, kan hij zware botten kraken als waren het noten, om aan het voedzame merg te komen. Het zogenaamde lachen behoort tot de typische geluiden van de Afrikaanse *bush*.

De kleinere en lichtere **bruine hyena** (*brown hyena*) is lang niet zo'n bekwaam jager en meer aangewezen op aas of andere voedingsbronnen, zoals woestijnmeloen (*nara*) en struisvogeleieren.

Aardwolf

De ongeveer 9 kg wegende aardwolf (*aardwolf*, zie boven) voedt zich vrijwel uitsluitend met termieten, die hij met zijn lange, brede tong oplikt uit een termietenheuvel. In een nacht kan hij er zo'n 250.000 opeten. Het voor andere dieren zo schadelijke gif van de termietensoldaten doet hem niets. Dat komt voort uit zijn sterke verwantschap met de hyena, die ook in staat is vlees in een vergevoerd stadium van verrotting te verteren. Als het kouder wordt, brengt de aardwolf lange tijden van nietsdoen door in zijn hol, ongeveer een meter onder de grond, waar de temperatuur nooit lager wordt dan 12°C.

Wilde of hyenahond

De Afrikaanse wilde hond of hyenahond (*Cape hunting dog* of *wild dog*, zie boven) is een van de meest bedreigde zoogdieren van Afrika. Hij is slank, heeft lange poten, grote, ronde oren en een rechte rug. De vacht is bruin, zwart of wit gevlekt. In het noordoosten van Namibië, met name in het Kaudom Game Park, overleven nog enkele exemplaren. De grootste kans om deze dieren te zien te krijgen heb je in het Mombo Camp, in de Okavangodelta van Botswana. Ze leven in roedels van zes tot vijftien volwassen dieren met hun jongen. Wilde honden zijn overdag actief en jagen hun prooi gezamenlijk de dood in.

Zadeljakhals

De zadeljakhals (*black-backed jackal*) komt overal in zuidelijk Afrika en in geheel Namibië in groten getale voor. Zijn vacht is roodbruin, met op de rug een kenmerkend zilverzwart zadel. De dieren voeden zich met insecten, aas, kleine zoogdieren van maximaal zo groot als een impalajong, en met vruchten en bessen. Het liefste houden ze zich op in droge, open gebieden.

Gestreepte jakhals

De gestreepte jakhals (*side-striped jackal*) leeft alleen in het uiterste noorden van Namibië. Hij heeft een grijze vacht, maar het puntje van zijn staart is wit. De oren zijn kleiner dan die van de zadeljakhals. In tegenstelling tot die laatste leeft de gestreepte jakhals voornamelijk in beboste gebieden en in de moerassige delta's van de Kunene en de Okavango. De gestreepte jakhals is 's nachts actief.

Een gesloten gemeenschap – de Rehoboth Basters

Toen de eerste Nederlanders in 1652 bij Kaap de Goede Hoop landden, waren weinig vrouwen bereid om ook die verre en zware zeereis uit Europa te maken. Het gevolg was dat de eerste kolonisten inheemse vrouwen van de Khoisan namen, die ze Bosjesmannen en Hottentotten noemden. Al naar gelang hun lichtere of donkerdere huidskleur kwamen hun kinderen in de witte of gekleurde gemeenschap terecht.

De kinderen die tot de gekleurde gemeenschap werden gerekend, leefden buiten de koloniale maatschappij, wat vaak leidde tot een identiteitscrisis van deze *basters* (bastaards) – zoals deze kinderen uit gemengde huwelijken werden genoemd. De wens om als wit te worden beschouwd, bleef bestaan. De taal, godsdienst en achternamen van de eerste kolonisten werden overgenomen. Degenen die niet bij de koloniale heersers van overzee in dienst waren, stichtten hun eigen nederzettingen, doorgaans in ver afgelegen streken, buiten de invloedssfeer van de Europeanen.

Halverwege de 19e eeuw noemden ongeveer 5000 mensen zich vol trots Baster. Ze hielden geiten, schapen en runderen. Bijna tegelijkertijd vestigden de eerste witten zich in de noordelijke Kaapprovincie. Een groep van zo'n negentig Basterfamilies woonde al in dit gebied. Om een conflict met de goed bewapende witten te voorkomen, trokken ze op 4 november 1868 verder naar het noorden. Op 16 november staken ze de Oranjerivier over en bereikten zo het huidige Namibië.

In 1869 namen ze een eigen grondwet aan, richtten een volksraad op en kozen Hermanus van Wyk tot hoofdmans (kapitein). Ze vervolgden hun reis naar het noorden, trokken door het Karasgebergte en vestigden zich uiteindelijk ongeveer 30 km ten noorden van Berseba bij de warme bronnen.

In 1845 had deze plaats van een zendeling de naam Rehoboth gekregen. Hij ontleende deze naam aan het Bijbelboek Genesis. Van de hier al woonachtige Swartbooi-Nama pachtten de bijna vijfhonderd Basters voor een paar per jaar een stuk land. Later beweerden ze het land voor honderd paarden en vijf ossenwagens van de Swartbooihoofdman te hebben gekocht. In 1885 sloot de Bastervolksraad een beschermings- en vriendschapsverdrag met het Duitse Rijk. Het gebied rond Rehoboth werd daarmee een staat in een staat.

Na de dood van Hermanus van Wyk in 1905 schaften de Duitsers de kapiteinsrang af en benoemden Hermanus' zoon Cornelius tot diens machteloze opvolger. De Duitse administrateur van Rehoboth werd tot voorzitter van de volksraad benoemd en dat leidde natuurlijk tot spanningen tussen de Basters en de Duitse overheid. Deze wilde hun geen bijzondere rechten meer verlenen, omdat intussen de oorlogen met de inheemse stammen en volkeren voorbij waren, en de trouwe Basters niet meer nuttig voor hen waren.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog weigerden de Basters aan Duitse zijde tegen de Zuid-Afrikanen te vechten. Ze wilden niet in de witte oorlog betrokken worden. Daarop verklaarden de Duitsers hun in maart 1915 zelf de oorlog. De strijd eindigde al op 8 mei van datzelfde jaar, toen de Duitsers door de Zuid-Afrikaanse troepen werden teruggedrongen.

Kinderen in Rehoboth met hun zelfgemaakte auto's van ijzerdraad

Nadat Zuid-Afrika het mandaat verkreeg over het voormalige Duitse Zuidwest-Afrika, eiste de volksraad van de Basters bij de Zuid-Afrikaanse regering politieke onafhankelijkheid. Deze reageerde echter afwijzend. In 1923 was de droom van onafhankelijkheid voorgoed voorbij. Zuid-Afrika benoemde de witte bestuurder van Rehoboth tot kapitein en richtte een volksraad op met drie gekozen en drie door de regering aangewezen leden. Na deze nederlaag kwam er een voorlopig einde aan de politieke aspiraties van de Basters.

Pas in 1962, toen de Zuid-Afrikaanse apartheidswetten ook in Namibië van kracht werden, verdedden de Basters van Rehoboth op. Zuid-Afrika wilde graag onafhankelijke thuislanden voor iedere bevolkingsgroep instellen. Wat voor veel zwarten en andersgekleurde bevolkingsgroepen een gedwongen verhuizing betekende, kwam de Basters juist goed van pas. In 1979 werd het gebied rond Rehoboth weer een staat in een staat. Zuid-Afrika zorgde voor de infrastructuur: wegen, riolering en de aanleg van een kuurbad in Rehoboth.

Na de onafhankelijkheid van Namibië verklaarde de nieuwe regering de Zuid-Afrikaanse wetten ongeldig. De 1000 km² land van Rehoboth werd weer Namibisch staatsgebied. Sindsdien is de gemeente daarover in conflict met de Namibische regering. In april 1996 moesten de bewoners van Rehoboth hun klacht bij het Internationale Gerechtshof in Den Haag intrekken – de kosten waren te hoog geworden. Vanwege de langdurige processen stelde de regering geen geld meer beschikbaar. In 1997 gaven de Basters ten slotte hun afscheidingspogingen op en besloten loyale Namibiërs te worden. Hun interne bestuur is echter nog steeds in handen van een Baster Raad, die nog altijd wordt voorgezeten door een kapitein. Hun cultuur is traditioneel Afrikaans en evangelisch-luthers. Vandaag de dag wonen in en rond Rehoboth ongeveer 35.000 Basters.

Cidadegevang begeleidt de boottocht op de Kwando Rivier

De Nambwa Campsite is het resultaat van een overeenkomst tussen het ministerie van Milieu en Toerisme en de lokale gemeenschappen die in de nabijheid van een natuurreservaat leven en voor het onderhoud ervan zorgen door er als rangers te werken. Zo verdienen ze ook iets aan het reservaat: voor het eerst in de Namibische geschiedenis kregen lokale gemeenschappen van jagers toestemming om zelf een kampeerterrin in een nationaal park in te richten en te beheren. De inheemse gemeenschappen zijn verantwoordelijk voor de wildbescherming in de gebieden die aan het nationaal park grenzen. De locals zorgen ervoor dat de inkomsten uit het kampeerterrin voor de natuurbescherming en de verbetering van de leefomstandigheden van de deelnemende gemeenschappen worden gebruikt.

Informatie

Informatie is te krijgen bij The Cardboard Box Travel Shop, 15 Bismarck St., Windhoek, tel. 061 25 65 80, namibweb.com/community.htm, of op africanmonarchjourneys.com.

Ligging: aan de oever van de Mashi, ten zuiden van de oostelijke *gate* van het Bwabwata National Park.

Route ernaartoe: neem op de B8 vlak voor Kongola de afslag naar Nambwa, 300 m voor de oostelijke *gate* van het Bwabwata National Park. De zandweg naar Nambwa is alleen geschikt voor terreinwagens. Je rijdt in ongeveer 20 minuten naar de camping. €

Mudumu National Park

► S 2

Kaart: zie blz. 348

In **Kongola** 5 gaat het in zuidelijke richting verder over de brug van de Kwando naar het in 1990 ingestelde, 1000 km² grote **Mudumu National Park** 6. De onverharde weg erheen is zeer goed berijdbaar met een gewone personenauto. In het reservaat leven de zeldzame moerasantilopen en sitatoengas, maar je zult vaker olifanten, buffels, paard-

den en sabelantilopen, koedoes, impala's, oribi's, steppezebra's en wilde honden tegenkomen.

De **Lianshulu** en de **Lianshulu Bush Lodge**, die – evenals de Susuwe Island Lodge (zie onderaan) – sinds 2025 tot de N/a'an kus Ecotourism Collection behoren, bieden de mogelijkheid zeer aangenaam te overnachten aan de zuidwestrand van het nationaal park. Alle drie de lodges bieden **boottochten** op de Kwando en **game drives** in een terreinwagen aan (zie Susuwe Island Lodge).

Lizauli Traditional Village

Vlak achter de grens van het nationaal park ligt rechts de **Lizauli Traditional Village** 7. In dit openluchtmuseum wonen Capriviërs die bezoekers graag in contact brengen met de cultuur van hun volk. Het project is een initiatief van de eigenaars van de Lianshulu Lodge om de leefomstandigheden van de lokale Caprivische gemeenschap te verbeteren. Er wordt onder andere een demonstratie gegeven van een rechtszitting, zoals die ook nu nog wordt gehouden. Veel door de Capriviërs gebruikte gereedschappen worden toegelicht, bijvoorbeeld de *hippo caller*, een instrument dat eruitziet als een trommel. Tegen het strak erover gespannen dierenvel is aan de binnenkant een dun houten stokje bevestigd. Als je je hand nat maakt en over het stokje wrijft, ontstaan geluiden die lijken op die van een tevreden nijlpaard dat buiten het water smakelijk gras heeft gevonden. Met dit instrument lokten de Capriviërs vroeger de dieren uit het water om ze te doden. Wie graag nijlpaarden van heel dichtbij wil zien en fotograferen, doet er verstandig aan zo'n 'nijlpaardroeper' aan te schaffen. Hij is te koop in de souvenirwinkel van Lizauli en werkt echt.

Susuwe Island Lodge

De op een eiland in de Kwando River (= Cuando in Angola) gelegen **Susuwe Island Lodge** 8, die enkele jaren geleden door brand werd verwoest, wordt momenteel gerenoveerd en zal waarschijnlijk in de loop van 2026 worden heropend. Van hieruit wor-

den (net als vanuit de twee Lianshulu Lodges, zie links) naast *game drives* in open terreinwagens onder leiding van een ranger ook boottochten aangeboden op de **Kwando River**, die verderop Linyanti en in Botswana Chobe River wordt genoemd. Terwijl aan de oever papyrus en rietgras groeien, bestaat de bush uit licht mopanebos. Hier verzamelen zich vaak duizenden krekels om een veelstemmig concert te geven. Wie in de hitte schaduw zoekt, heeft het in een mopanebos niet gemakkelijk. Als bescherming tegen de verzengende zon rollen de bladeren zich overdag namelijk op.

Bezoekers die in een open Land Rover rondrijden, beleven nog meer. De reusachtige **termietenheuvels** lijken vaak rond een boom gebouwd, maar de eerste indruk bedriegt. Termieten tasten nooit levend hout aan, maar alleen afgestorven hout. De verklaring is andersom: bavianen zitten bij het eten graag hoog op een termietenhoop. Als ze vruchten verorberen, vallen er vaak zaden en pitten naar beneden, die daar ontkiemen. De boom groeit dus uit de termietenhoop.

Tijdens de uitgrit naar de lodge kaart de gids het **malariaprobleem** aan. De ziekte heeft mensen nodig om te worden overgedragen: de vrouwelijke mug moet eerst een met malaria besmette persoon steken en daarna een gezond mens. In de wildernis, waar nauwelijks mensen wonen, is het besmettingsgevaar daardoor klein, maar in nederzettingen groot. De lodges liggen dus niet alleen buiten de dorpen vanwege de natuurbeloving, maar ook om het risico op malaria te verminderen. Waarom olifanten geen malaria krijgen, is overigens eenvoudig te verklaren. Ze zijn dol op de kininehoudende bast van de apenbroodboom, die malaria tegengaat.

De boottocht is al even boeiend als de *game drive*. De schipper tuft heen en weer tussen Namibië en Botswana.

Het eiland Kasikili

In het conflict met Botswana om het onbewoonde eiland **Kasikili** (Botswaans Sidudu; zie kaart blz. 355), midden in de Chobe River (zo heet de Linyanti in Botswana), kwam het